

Сербістика в Київському університеті імені Тараса Шевченка

Історія вивчення сербської мови та літератури в Київському університеті імені Тараса Шевченка, заснованому 1834 р., має багаторічну традицію, коріння якої сягає 1835 р., коли у Російській імперії, відповідно до нового університетського статуту, прийнято рішення про відкриття кафедр «історій і літератур слов'янських нарід», та науково-педагогічної діяльності перших славістів — І. Срезневського, П. Прейса, В. Григоровича та О. Бодяньського, котрі в якості кандидатів на місця завідувачів новостворених інституцій і завдяки матеріальній підтримці своїх установ — Московського, Санкт-Петербурзького, Харківського та Казанського університетів — вивчали літературу, історію, культуру і мови у «слов'янських» країнах Австро-Угорщини і Туреччини. Хоча в той час володіння мовою було лише засобом вивчення історії і літератури народу, започаткування традиції викладання сучасних, живих слов'янських мов пов'язане саме із завідувачем кафедри Московського університету, українцем за походженням О. М. Бодяньським, котрий першим вирушив в обхід слов'янських земель, жив серед сербів і хорватів, вивчав їхню мову (навіть уклав тематичний словник), знайомився з відомими особистостями, збирав літературні твори і пам'ятки історії.

Підхід до викладання, при якому знання мови розглядалося як засіб вивчення літератури та історії, усталився і на молодших славістичних кафедрах. Викладачі кафедри історії та літератур слов'янських нарід Київського університету, заснованої 1842 р., колишні студенти перших славістів, так само пізнавали слов'янські культури у закордонних відрядженнях. Перші згадки про викладання саме сербської мови і літератури у Києві пов'язані з іменем учня О. Бодяньського Олександра Олександровича Котляревського, з приходом якого на кафедру 1875 р., за свідченням сучасників, «почалося в Києві викладання і вивчення науки про слов'янство, яке відповідало цілком способам і вимогам нашого часу»[1]. У 1878/79 навчальному році він читає лекції з болгарської і сербської літератур, 1880/81 — слов'янські мови, включаючи і сербську. З 1882 по 1917 слов'янські мови, літературу та історію слов'ян викладає завідувач кафедри професор

Т. Д. Флоринський. У навчальних планах Історико-філологічного факультету, що зберігаються у бібліотеці університету, зустрічаємо імена інших викладачів. Приват-доцент А. І. Степович (автор «Огляду історії сербської літератури» з 1899 р. і перекладач з південнослов'янських мов) у 1898/99 навчальному році раз на тиждень читає курс «Нова сербська література», 1909 р. до нього додається «Читання та пояснення літературних творів та фольклору». На 1909/10 навчальний рік, як свідчення початку нового підходу до викладання слов'янських мов, у розкладі з'являються два нові предмети — «Порівняльна граматики слов'янських мов» та «Сербохорватська мова» (дві години на тиждень) приват-доцента О. Лук'яненка, дослідника хорватської історії та культури, автора відомої праці «Кайкавське наріччя» (1905 р.) [2]. Сама назва навчальної дисципліни свідчила про розширення і осучаснення її змісту — від необхідності розуміння мови окремого народу для знання історії, культури та літератури до вивчення системи єдиної літературної мови двох народів (започаткованої «Літературною угодою» 1850 р. і вже досить унормованої на початок ХХ ст.). Отже, від заснування кафедри історії та літератури слов'янських наріч Київського університету св. Володимира до 1917 р. підхід до вивчення сербської мови змінився — вона поступово набувала статусу самостійної навчальної дисципліни у рамках спеціалізації «слов'янська філологія».

Після відродження кафедри 1947 р. під керівництвом академіка Академії наук Леоніда Арсеновича Булаховського були виховані численні вітчизняні висококваліфіковані спеціалісти. Хоча набір студентів здійснювався лише на західнослов'янські мови та літератури (польську та чеську), випускники слов'янського відділення 50–60-х років стали справжніми славістами широкого спектру наукових зацікавлень, невід'ємною частиною якого була й сербістика. Так, Ірина Михайлівна Железняк, випускниця відділення 1956 р., у 1969-му захистила дисертацію на тему «Словотворча система сербохорватської антропонімії ранньоісторичного періоду», на дослідженнях і під керівництвом колишніх випускників відділення славістики, докторів філологічних наук А. Й. Багмут, Ю. А. Булаховської, Т. Б. Лукінової — безсумнівних авторитетів у слов'янському науковому світі, — сформувався як науковці і спеціалісти із сербської мови та літератури.

Факультативне вивчення південнослов'янських мов на українському та російському відділеннях філологічного факультету з правом отримання кваліфікації «фахівця зі слов'янської мови» проводилося з 1961 р. У доступних нам архівних матеріалах

університету зафіксовані імена випускників філологічного факультету спеціальності «російська мова і література» із наданням кваліфікації «філолог, викладач російської мови і літератури, фахівець з сербохорватської мови»: випуск 1970 р. — Бронфман Лілія Меєрівна, Приймак Ніна Юхимівна; випуск 1973 р. — кваліфікація «філолог, викладач російської мови та літератури, фахівець з сербської мови і літератури» — Бесараб Галина Іванівна, Зарапіна Людмила Яківна, Збанацька Лариса Яківна, Калініна Марія Леонідівна, Мазуркевич Лариса Володимирівна, Костенко Наталя Олександрівна, Петров Браніслав Леонідович, Фадеєв Ігор Миколайович, Канцедал Людмила Дмитрівна, котра багато років працювала в Інституті літератури АН, брала участь у підготовці видання «Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті», (К., 1987–1994), Української літературної енциклопедії у 5 т., вивчала українсько-сербські літературні контакти, перекладала сербські художні твори.

Викладання сербохорватської літературної мови на високому науково-методичному рівні у рамках окремого слов'янського відділення (з 1970 р.) розпочала кандидат філологічних наук Ірина Петрівна Бондар, для якої сербська мова була знайомою і близькою з дитинства. За роки щирої, відданої і плідної праці (з 1973 по 1990 р.) Ірина Петрівна навчила сербської та сформувала уявлення про сербохорватську літературну мову як систему у багатьох десятків випускників-сербохорватистів, виховала не одного майбутнього кандидата і доктора філологічних наук, багато сучасних науковців, викладачів університетів, провідних спеціалістів із сербістики та хорватистики — колишні її студенти.

Курс сербської і хорватської літератури та практичні заняття з мови разом з І. П. Бондар розпочав Анатолій Іванович Черненко, колишній студент російського відділення філологічного факультету Київського університету, але випускник Белградського університету, куди з третього курсу був направлений на навчання (1970 р.) на філологічний факультет, відділення сербохорватської мови і югославської літератури. Закінчив його 1974 р. за спеціальністю «викладач сербохорватської мови, російської мови та югославської літератури». На слов'янському відділенні працював з 1974 по 1977 р. спочатку як старший науковий співробітник міжкафедральної наукової групи філологічного факультету КДУ, а після її розформування — на посаді старшого лаборанта та викладача-погодинника на кількох факультетах — філологічному, історичному, міжнародного права та міжнародних економічних відносин, журналістики.

З 1976 р. по січень 1989-го літературу народів Югославії читала Надія Олександрівна Непорожня. Богеміст за освітою — закінчила Київський університет 1971 р. за спеціальністю «філолог, викладач української мови і літератури, спеціаліст з чеської мови і літератури, викладач литовської мови і літератури», — оволоділа сербохорватською протягом навчання в аспірантурі при кафедрі слов'янської філології за спеціальністю «сербохорватська філологія», підготувала і захистила в червні 1977 р. у Московському держуніверситеті ім. М. Ломоносова кандидатську дисертацію з югославської літератури «Антифашистські романи М. Лалича», активно перекладала твори литовської та югославської художньої літератури, вже після закінчення роботи в університеті стала членом Спільки письменників. У її доробку — переклади філософської прози, дитячих оповідань, новел воєнної тематики, літературно-критичні огляди сербської літератури. Крім годин з історії літератури народів Югославії, спецкурсів з літератури та практичних занять з мови на слов'янському відділенні, вона читала сербохорватську мову як іноземну на історичному факультеті та факультеті журналістики.

З лютого 1989 р. на кафедрі слов'янської філології почав працювати Євген Миколайович Пащенко — літературознавець і фольклорист, доктор історичних наук. Студентом третього курсу КДУ за відрядженням Мінвузу УРСР він був направлений у 1970 р. на навчання за спеціальністю «філолог-славист, викладач сербохорватської мови та літератури» до Белградського університету, який закінчив 1974 р., у тому ж році в Київському університеті заочно отримав кваліфікацію «філолог, викладач української мови та літератури». На час приходу в університет — активний науковець, кандидат наук (дисертація «Фольклоризм у творчості В. Назора» захищена 1981 р.), мав понад фахових 80 публікацій, займався порівняльним вивченням українських дум і сербохорватських юнацьких пісень, досліджував фольклорні збірки В. Караджича, мотиви народної поезії та сербського фольклору в «Трагедокомедії» М. Козачинського, видав монографію про українсько-сербські зв'язки доби бароко [3, 26, 30]. На слов'янському відділенні читав курс історії літератури народів Югославії та літературознавчі спецкурси, вів заняття з мови, керував написанням дипломних робіт. Одночасно з роботою в університеті Євген Миколайович багато зусиль докладав для популяризації України за кордоном — один навчальний рік (1990/91) за відрядженням Держосвіти СРСР викладав

українську мову в СФРЮ. У лютому 1995 р. був переведений до Міністерства закордонних справ у зв'язку із виїздом за кордон для роботи в Посольстві України в Хорватії.

Ярмак Вероніка Іванівна стала першим викладачем сербохорватської мови з випускників слов'янського відділення Київського університету (випуск 1983 р.). До переходу на роботу на кафедру закінчила аспірантуру в Інституті мовознавства АН УРСР, захистила кандидатську дисертацію (1987) та працювала у відділі лексикології. Вдумливий і скрупульозний мовознавець, дослідник системи минулих часів у сербській мові, вона публікує статті в науковій періодиці та бере активну участь в українських і міжнародних конференціях. Вероніка Іванівна звертає свою увагу і на літературу — писала про колір і барви у поезії Десанки Максимович та про мовні особливості поезії Й. Дучича, прози Симо Матавуля, Іво Чипіко, Вука Драшковича, Драгослава Михайловича. На кафедрі працювала з лютого 1990 по вересень 1993 р., сумлінно виконувала велике педагогічне навантаження з сербохорватської мови на денному та вечірньому відділенні філологічного факультету, читала «Вступ до слов'янської філології», курс «Дубровницька література» студентам-сербохорватистам, брала участь у розробці нового курсу лінгвокраїнознавства, керувала науковою роботою студентів. У 1993 р. отримала звання доцента. Після університету працювала викладачем сербської мови у Київському славістичному університеті. Нині — на посаді доцента кафедри іноземних мов Дипломатичної Академії при МЗС України.

Протягом усього існування відділення суттєву допомогу кафедрі надавали лектори сербохорватської мови з тодішньої СФРЮ, відряджені Міністерством освіти в рамках дії міжурядових угод про наукову та навчальну співпрацю: Тодор Дутина в університеті працював у 1973–1975 рр., опублікував огляд героїчного епосу народів Югославії у журналі «Всесвіт» (1975, № 11); Станко Корач (1976–1977), Сильва Попович, Мілан Радулович (1978–1979), Сафет Кадич, Ненад Шучур (1985–1987), Міленко Попович (1988–1989). З 1990 до 1993 р. на посаді лектора працювала редактор видавництва, поетеса Любіца Наранчич. У 2009-му вийшла її книжка, де разом з поезіями опубліковані цікаві спостереження авторки щодо рефлексів старого голосного «ять» у сербській літературній мові.

Крім безпосереднього проведення занять, підготовки навчальних матеріалів, лектори координували забезпечення кафедри навчальною літературою та пресою, створювали технічні

засоби навчання — на стрічки тогочасних бобинних магнітофонів вони начитали багато годин текстів літературних творів, фонетичних вправ, літературно-критичних оглядів. Ці записи дбайливо зберігалися у лінгафонному кабінеті кафедри слов'янської філології (ауд. 143 жовтого корпусу) і активно використовувалися у навчальному процесі студентів-сербохорватистів багатьох курсів.

Набір на окрему спеціальність «сербохорватська мова і література» розпочався 1973 р. і здійснювався три роки підряд. Першими студентами-сербохорватистами були: Микитенко Оксана Олегівна, Калюжна Наталія Леонідівна, Дячук Марія Леонідівна, Канцер Світлана Олександрівна, Магала Валерій Глібович, Бочкова Людмила, Цісик Галина Володимирівна, Шпаковатий Микола Іванович, Пелешенко Юрій Володимирович. Колишні студенти цієї групи по закінченню університету працюють у різних установах — Калюжна Н. Л. та Магала В. Г. тривалий час були співробітниками «Інтуристу», Шпаковатий М. І. перекладав сербські дитячі оповідання та казки, працював у МЗС України, зараз займається видавничою діяльністю, Пелешенко Ю. В. — доктор філологічних наук, співробітник Інституту літератури НАН України, опублікував дослідження про Йована Раїча та українську поезію (1997). В Інституті фольклору, етнографії та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України багато років працює провідний співробітник Микитенко Оксана Олегівна — фольклорист, етнолог, славіст, колишня аспірантка видатного етнолінгвіста М. І. Толстого в Інституті слов'янознавства і балканістики АН СРСР (тепер РАН), кандидат філологічних наук (1988), активний учасник багатьох українських та міжнародних конференцій, неодноразовий доповідач Міжнародних з'їздів славістів, Семінару для іноземних славістів МСЦ. В центрі її наукової уваги — українські і сербські народні обряди, фольклорні згадки про поселення сербів на території України, слов'янська міфологія, сучасний міський фольклор, елементи народної творчості у творах сербських письменників та ін. О. О. Микитенко опублікувала монографію «Сербські голосіння: поетичний та історико-географічний аналіз» (Київ, 1992), активно перекладає сербську та македонську художню літературу. З її доробку видано сербські оповідання, дитячі казки (1995), «Діамантове намисто» З. Божовича (1997), «Капелюх із риб'ячої шкіри» М. Павича (1999).

1974 р. першокурсниками групи «сербохорватська мова і література» стали: Смілянець Світлана Дмитрівна, Єдлінська Анна Миколаївна, Володіна Наталія Яківна, Доморослий Віктор

Євгенович, Євлах Нелля Володимирівна, Пальчинська Марія Петрівна, Татарінова Наталія Анатоліївна, Шумська Віолетта Василівна. Кандидатську дисертацію «Творчість Д. Михайловича і проблеми розвитку форми оповіді в сучасній сербській прозі» захистила у 1983 р. Єдлінська А. М. Вона вивчала реалізм у сербській прозі 70–80-х років ХХ ст., типологічну подібність основних мотивів, сюжетність ліній романів І. Андрича та В. Земляка, провітницькі тенденції у сучасній сербській прозі.

З набору 1975 р. паралельно з групою полоністів розпочали навчання сербохорватисти Рудяков Павло Миколайович, Петік Людмила Владиславівна, Свежак Наталія Іванівна, Сорока Тетяна Миколаївна, Ульянченко Віра Іванівна, Лисенко Юрій Васильович, Євенко Ірина Андріївна, Мельниченко Тетяна Василівна, Шкільова Валентина Олександрівна. Рудяков П. М. — професор на кафедрі слов'янської філології КНУ, Петік Л. В. — навчалася в аспірантурі при кафедрі слов'янської філології, кандидат філологічних наук, перекладач дитячої літератури (Таємниця старого гнома: К., Веселка, 1985; Підлітки: К., Веселка, 1982) та прози (Великий Мак: К., Дніпро, 1989, у співавт.). Ульянченко В. І. займається політичною діяльністю, в даний час — Голова Секретаріату Президента України. Лисенко Ю. В. — навчався в аспірантурі при кафедрі слов'янської філології, кандидатську дисертацію «Іншомовні вкраплення та їх функціонування в творах М. Црнянського» захистив 1989 р. Перекладав оповідання з сербохорватської (Всесвіт, 1990, № 7), український поет. Працював на факультеті журналістики КНУ, у МЗС України, зокрема в Посольстві України в Сербії, нині — керівник відділу підготовки документації в Адміністрації Президента України.

Наступний набір на спеціальність «сербохорватська мова і література» було здійснено 1978 р.: Гримич Марина Віллівна, Жатько Марина Олегівна, Комарова Ольга Леонардівна, Пилинський Ярослав Миколайович, Сеймук Оксана Юріївна, Сотник Любов Григорівна, Чайка Ілона Сергіївна, Ярмач Вероніка Іванівна, Ширма Надія Панфілівна. По закінченню університету ці випускники отримали кваліфікацію «філолог, викладач сербохорватської мови та літератури, викладач української мови і літератури. Перекладач». По закінченню університету Жатько М. О., Комарова О. Л., Сеймук О. Ю., Чайка І. С., активні позаштатні працівники «Супутника», у зв'язку із заміжжям переїхали на постійне проживання до СФРЮ та працювали там у культурно-освітніх установах. Стойкович (Комарова) О. Л. зараз працює вчителем сербської мови у загальноосвітній школі у Сербії,

а Чайка І. С. після повернення до України — викладала сербську мову в Київському славістичному університеті. Гримич М. В. — перекладала оповідання із сербохорватської (Всесвіт, 1982, № 3), автор нарису про Б. Чопича (Література. Діти. Час. Вип. 10, 1985). Захистила докторську дисертацію на звання доктора історичних наук та очолює кафедру етнології історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Авторка кількох художніх книжок та наукових монографій «Інститут власності у звичаєво-правовій культурі українців», «Традиційний світогляд на етнопсихологічні константи українців». Нині співробітник Інституту фольклору, етнографії та етнології імені М. Т. Рильського НАН України. Сотник Л. Г. тривалий час працювала у «Супутнику». Пилинський Я. М. вивчав югославську дитячу літературу, опублікував переклад оповідання (Всесвіт, 1982, № 3), в останні роки працював у Інституті Кеннана, брав участь у виданні збірника статей «Міграція і толерантність у Україні» (2003, стаття «“Нетрадиційні” іммігранти в Києві»). Ярмачук В. І. працювала в Інституті мовознавства НАН України, викладачем кафедри слов'янської філології.

Набір 1980 р.: Гамалія Віра Миколаївна, Оранська Олена Дмитрівна, Козій Лариса Іванівна, Лотоцька Лариса Леонтіївна, Жмурко Тетяна Валеріївна, Заварзіна Олена Анатоліївна, Лисенко Тетяна Володимирівна, Хорошковська Наталія Іванівна, Чернищенко Анатолій Вадимович. Після закінчення університету Гамалія В. М. та Оранська О. Д. працювали в «Супутнику», остання нині мешкає в Голландії. Чернищенко А. В. — в структурі МЗС України, зараз — на дипломатичній посаді в Посольстві України у Хорватії.

Набір 1982 року на спеціальність «слов'янська філологія», з подальшим здобуттям кваліфікації «філолог, викладач сербохорватської мови та літератури, викладач української мови та літератури»: Шаман Світлана Петрівна, Гулак Ірина Миколаївна, Дзюба Олена Іванівна, Зубкова Тетяна Миколаївна, Надточа Людмила Валентинівна, Пальоха Людмила Миколаївна, Киць Дмитро Олександрович, Кубах Олег Петрович, Кожара Людмила Анатоліївна, Паламарчук Ірина Якимівна. Після університету Гулак І. М. — співробітник «Супутника», перекладала оповідання (Всесвіт, 1989, № 9 (у співавт.)), Паламарчук І. Я. працює у Міністерстві освіти України, Кубах О. П. деякий час займався політичною діяльністю, був обраний депутатом Київської міськради. Дзюба-Погребняк О. І. викладає сербську і хорватську літературу на кафедрі слов'янської філології. Попович (Надточа) Л. В.

після заміжжя переїхала до СФРЮ, мешкає у Белграді. Захистила магістерську, а потім докторську дисертацію у Белградському університеті, там же заснувала і вже не один рік очолює кафедру української мови і відділення україністики, на яке щороку набираються студенти. Багато перекладає, головує у товаристві «Сербія–Україна», організовує літературно-мистецькі заходи, найактивніше представляє Україну у Сербії. Широке коло наукових інтересів Л. Попович, які відображаються у численних публікаціях, включає різні теми як з мовознавства, так і літературознавства, перекладознавства, лексикографії, методики викладання мови і літератури в інослов'янському середовищі. Вона є автором підручників російської мови для сербів, готується підручник української мови для студентів. Опубліковано монографії Л. Попович — «Епистолярни дискурс српског и украјинског језика», Белград, 2000; «Језичка слика стварности: когнитивни аспект контрастивне анализе» (Београд, 2008).

Набір 1984 р.: Жовтенко Катерина Григорівна, Іванова Діана Миколаївна, Толстова Тетяна Євгенівна, Сергіна Олена Віталіївна, Попова Олена Валеріївна, Стеблина Леся Миколаївна, Решетилів Кирило Вадимович. З випускників цієї групи Сергіна О. В. та Попова О. В. отримали другу вищу освіту і працюють в економічній галузі — Попова О. В. у корпоративному недержавному пенсійному фонді Нацбанку України, Сергіна О. В. — спеціаліст з цінних паперів. Толстова Т. Є. — у приватних бізнес-структурах, Іванова Д. М. певний час була співробітником МЗС України, Жовтенко К. Г. після університету навчалася в аспірантурі у Німеччині, спеціалізувалася з історії, Стеблина Л. М. викладає сербську мову в Київському університеті.

Набір 1986 р.: Зимовець Галина Вікторівна, Марченко Тетяна Яківна, Кундїй Алла Вікторівна, Максименко Жанна Леонідівна, Скібінецька Яна Олександрівна, Ладивір Олена Іванівна, Федотов Андрій Вікторович. Університет закінчили 1991 р., перші дві колишні студентки-сербістки навчалися в аспірантурі при Інституті мовознавства ім. О. Потебні НАН України, захистили дисертації на звання кандидата філологічних наук: Зимовець Г. В. з русистики, а Т. Я. Марченко — із сербістики — «Ботанічна термінологія сербохорватської мови». Обидві працюють в Інституті мовознавства.

Набір 1988 р.: Алмазова Наталія Валентинівна, Драмарецька Оксана Валеріївна, Мельниченко Роман Миколайович, Драч Мар'яна Іванівна, Збанацька Леся Юріївна, Стрільчик Тарас. По закінченню університету у 1993 р. кваліфікацію «філолог,

викладач сербохорватської мови» здобули Алмазова Н. В., Драмарецька О. В., Мельниченко Р.М. Алмазова Н. займається приватним бізнесом, а Драмарецька О. та Мельниченко Р. вже тривалий час працюють у МЗС України.

Набір 1990 р.: Білик Наталія Леонідівна, Дем'янчук Зіновій Якимович, Комскова Оксана Віталіївна, Круть Мирослава Юріївна, Майборода Юлія Вікторівна, П'ятецька Ольга Василівна, Щербина Наталія Леонтіївна, Ягупольська Марія Юріївна. Білик Н. — доцент кафедри слов'янської філології, Майборода Ю. кілька років працювала у представництвах сербських фірм, Щербина Н. після роботи у представництві Торгово-промислової палати Югославії закінчила аспірантуру і захистила кандидатську дисертацію з синтаксису сербохорватської мови; аспірантуру при кафедрі слов'янської філології закінчили Карацуба (Круть) М. — «Південнослов'янська народна поезія (сербська, хорватська, болгарська) в українській літературній інтерпретації середини XIX–XX ст.» і П'ятецька О. (з хорватської мови). М. Карацуба продовжує наукову діяльність: викладала у Київському славистичному університеті, зараз працює в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського. О. П'ятецька — викладач Інституту філології КНУ.

Набір 1992 р.: Гудзь Ірина Миколаївна, Гуць Тарас Анатолійович, Скорикова Олена Володимирівна, Туранська Анжела Анатоліївна, Кузьменко Ганна Валеріївна, Таратайцев Здіслав Збіславович. Кваліфікацію «філолог, викладач сербохорватської мови» після закінчення університету здобули Гудзь І. М., Гуць Т. А., Скорикова О. В., Туранська А. А. Скорикова О. навчалася в аспірантурі кафедри слов'янської філології, публікувала наукові статті («Мова і державність народів колишньої Югославії — історія, сучасність, перспективи» // Мат. наук. конф. «Мова і культура», Київ, 2000, (у співавт.), довгий час працювала у Посольстві СРЮ в Україні, зараз — співробітник фонду «Україна — 3000».

Отже, з 1978 до 1993 р., тобто до початку нового етапу у викладанні сербістики в Київському університеті, групи студентів з 6–8 осіб набиралися через рік і вивчали як основні дисципліни спеціалізації сербська і хорватська література та східний (єкавський) варіант сербохорватської літературної мови. Навчальний план був розрахований на 5 років з метою не лише досягнення рівня комунікативної компетенції, а й здобуття якнайглибших знань про історію, граматичну систему, міжмовні паралелі обраної студентом інослов'янської мови. В курсі літератури вивчалися твори найвидатніших письменників всіх періодів поряд

із характеристиками літературного процесу. Три початкові семестри навчання відводилися на оволодіння комунікативним рівнем мови. Далі починалося системне вивчення літературного процесу та системи сучасної літературної мови — 4-й семестр присвячувався фонетиці та фонетичним явищам у сербохорватській мові, 5-й і 6-й — морфології, 7-й і 8-й — синтаксису. У 9-му семестрі основна увага приділялася характеристиці стилів та особливостям сучасної сербохорватської мови, перекладам уривків літературних творів, лінгвістичному аналізу текстів. 10-й семестр призначався для переддипломної практики та підготовки дипломної роботи. Разом з таким підходом до вивчення сучасної мови, починаючи з третього року навчання, студенти слухали курс «Історія сербохорватської літературної мови», спецкурси «Словотвір», «Фразеологія», «Історична граматика сербохорватської мови», «Особливості перекладу з сербохорватської на українську» та ін.

Неоціненне значення для практичного оволодіння сербохорватською мовою мали, хоча й не часті, закордонні відрядження студентів до Югославії за рахунок Міністерства СРСР — групові поїздки на 1 місяць, індивідуальне навчання на мовних школах та індивідуальна практика протягом 6 місяців для підготовки дипломної роботи на 5 курсі. Так, за програмою співпраці вузів-партнерів — Київського і Загребського університетів, протягом 1986/87 навчального року переддипломну практику у м. Загребі проходила Дзюба О. І., протягом 1988/89 — Стеблина Л. М., тому ж року в Белградському університеті практикувався Киць Д. О., а в 1990/91 — Скибинецька Я. О.

Викладачі та аспіранти кафедри виїжджали до тогочасної СФР Югославії для участі в роботі наукових конференцій і мовних шкіл. Так, Непорожня Н. О., ще будучи аспірантом кафедри, у 1972 та 1973 рр. виступала на Семінарі для іноземних славістів, Є. М. Пащенко виступав з доповіддю на науковій конференції Міжнародного Славістичного центру (Белград) у 1990 р.

Виняткову можливість апробувати і вдосконалити набуті в університеті знання сербохорватської мови отримували студенти нашого відділення, які додатково працювали позаштатними перекладачами в агентствах «Супутник» та «Інтурист» з групами туристів із СФРЮ. Туристичний обмін між Югославією та СРСР був особливо активним у другій половині 70-х та 80-х роках і потребував залучення додаткових працівників. Слухачі відділення сербохорватистики після вивчення необхідних розмовних тем, текстів екскурсій та проходження спеціальної підготовки

у «Супутнику» зустрічали групи гостей на кордоні України і супроводжували в поїзді країною, не лише виконуючи обов'язки перекладача, а й організовуючи і відповідаючи за всі деталі перебування — розміщення в готелях, харчування, маршрут. У безпосередньому спілкуванні з носіями мови відшліфували свої знання активні перекладачі Микитенко О. О., Калюжна Н. Л., Пелешенко Ю. А. (випуск 1978 р.), Єдлінська А. М., Володіна (Французова) Н. Я., Євлах Н. В., Смілянець С. Д., Шумська В. В. (випуск 1979 р.), Рудяков П. М., Лисенко Ю. В., Сорока Т. М. (випуск 1980 р.), Жатько М. О., Комарова О. Л., Сеймук О. Ю., Чайка І. С., Сотник Л. Г., Ширма Н. П. (випуск 1983 р.), Оранська О. Д., Гамалія В. М. (випуск 1985 р.), Гулак І. М., Дзюба О. І., Надточа Л. В. (випуск 1987 р.), Толстова Т. Є., Жовтенко К. Г. (випуск 1989 р.).

У той же час згідно з навчальним планом сербохорватську літературну мову як другу слов'янську вивчали студенти польського і чеського відділень. Цей курс був розрахований на 6 семестрів і передбачав досягнення комунікативного рівня володіння мовою на основі міжслов'янських мовних паралелей та опанування граматичною системою мови.

Сербохорватська мова як іноземна слов'янська викладалася студентам-україністам філологічного факультету денної та вечірньої форм навчання факультативно та деякий час як повноцінна навчальна дисципліна.

Крім філологічного факультету, постійну зацікавленість у курсі «Сербохорватська мова» з початків її викладання (1976/77 навчального року) виявляли факультет журналістики та історичний факультет Київського університету, де вона читалася студентам спеціалізації «історія південних слов'ян» з метою оволодіння навичками читання і розуміння текстів та формування комунікативної компетенції.

Спеціальна література спочатку була нечисленною, але мовну систему вивчали по творах А. Белича, М. Стевановича, граматиках і читанках, підручниках В. Гудкова, Т. Попової, збірниках учбових занять І. П. Бондар. З часом Посольство СФРЮ подарувало кафедрі бібліотеку літератури народів Югославії, яка стала гарним почином у формуванні бібліотеки сербохорватистики. За три десятки років завдяки щорічним подарункам Народної бібліотеки Сербії, Міжнародного Славістичного Центру при Белградському університеті, Міністерства культури Сербії, різних культурних і освітніх установ, діячів культури, викладачів, випускників і студентів кафедри фонд бібліотеки поповнився сотнями примірників художньої, навчальної, краєзнавчої

літератури, підручниками, словниками, посібниками, науковою періодикою, котрі активно використовуються у навчальному процесі. На сьогодні за кількістю літератури з сербістики та сербохорватистики кафедра може конкурувати з великими бібліотечними установами Києва.

З 1993 р. після кривавого розпаду СФРЮ та пов'язаного з ним соціолінгвістичного виокремлення хорватської літературної мови почався наступний етап у розвитку сербістики — набір студентів на спеціальність «сербська мова та література» (перша група набрана 1994 р.) здійснюється, як правило, поперемінно зі спеціальністю «хорватська мова та література» (перша група набрана 1993 р.). Протягом 5 років студенти вивчають сербську мову та історію літератури: слухають лекції, відвідують практичні заняття з мови, історії літературної мови, історичної граматики, порівняльно-історичної граматики слов'янських мов, країнознавства, лінгвокраїнознавства, слов'янського фольклору, історії слов'янської та зарубіжної літератури, історії культури, методики викладання сербської мови та літератури. Курс історії сербської літератури охоплює період від перших пам'яток до початку XXI ст. З 3 курсу згідно з навчальним планом уводяться дисципліни спеціалізації, які дають змогу поглибити знання студентів і сформувані їх професійні інтереси. Пропонуються спецкурси «Лексичний склад сербської мови», «Фразеологія сербської мови», «Словотвір сербської мови», «Актуальні проблеми слов'янського перекладознавства», «Особливості усного перекладу з української на сербську мову», «Сербська лексикографія», «Актуальні проблеми славистики», «Сербістика в Україні», «Літературні школи і напрямки в Сербії», «Актуальні проблеми слов'янського (сербського) мовознавства», «Історія слов'янської (сербської) критики», «Історія сербської культури»[4]. Паралельно вивчається курс української мови та літератури як друга спеціальність. Після 4 років навчання та успішного захисту бакалаврської роботи студенти отримують кваліфікацію бакалавра сербської мови та літератури, української мови та літератури і можливість вдосконалити рівень фахової підготовки в магістратурі.

Кафедра слов'янської філології підтримує дружні зв'язки із сербістами в університетах і навчальних закладах Києва та всієї України, зокрема. Львівського університету ім. В. Стефаника, вузами Сербії — Белградським університетом, університетом у м. Нові Сад. Систематично відбуваються обміни студентами з відділенням україністики Белградського університету: вони виїжджають на місячний семінар з вивчення сербської мови

на запрошення Міжнародного Славістичного Центру (м. Белград). Перекладацьку практику студенти проходять у Посольстві Сербії у Києві. Під час педагогічної практики на 4 курсі у «Слов'янській гімназії» м. Києва сербісти мають можливість апробувати свої знання у викладанні сербської мови школярам.

З 1994 р. на кафедрі слов'янської філології почали працювати колишні випускники відділення сербохорватистики філологічного факультету Київського університету: кандидат філологічних наук Дзюба-Погребняк Олена Іванівна — викладачем сербської та хорватської літератури та Стеблина Леся Миколаївна — викладачем мови.

Дзюба-Погребняк Олена Іванівна, випускниця 1987 р., до початку роботи в університеті закінчила аспірантуру при Інституті літератури АН УРСР, захистила кандидатську дисертацію за творчістю класика сербської літератури М. Црнянського (1994). До її наукових інтересів належать питання історії сербської літератури та українсько-сербських літературних зв'язків, яким вона присвятила посібник «Українсько-сербські літературні зв'язки ХХ ст.», куди увійшли статті про особливості творчості М. Црнянського, Лази Костича, сербську лірику та сербський авангардизм в українських періодичних виданнях. Олена Іванівна бере активну участь у роботі міжнародних наукових конференцій не лише в Сербії та Україні, а й в інших слов'янських країнах. Зараз ґрунтовно досліджує тему першої світової війни у сербській та українській літературі. Крім викладацької та наукової діяльності, Олена Іванівна активно перекладає художні твори сербської літератури — вже опубліковані переклади прози Милорада Павича, Мілоша Црнянського, Іво Андрича, Йована Радулловича, Данила Кіша та поезії Йована Дучича, Десанки Максимович. В університеті на посаді доцента кафедри слов'янської філології викладає курс історії сербської та хорватської літератури, читає спецкурси з літератури, керує науковою роботою студентів.

Стеблина-Рудякова Леся Миколаївна, випускниця 1989 р., до роботи викладачем навчалася в аспірантурі при кафедрі слов'янської філології, паралельно набула досвіду перекладача із сербської та хорватської у державних і приватних установах України, Сербії, Хорватії. Наукові інтереси стосуються широкого діапазону тем, пов'язаних із історією сербохорватської і сербської літературної мови, лексикографією, лексикологією та семасіологією. Вона розробила «Інструкцію з передачі географічних назв СРЮ, Хорватії, Боснії та Герцеговини» для Інституту картографії України, досліджувала та представляла на наукових конференціях

теми «Серби в Росії у XVIII ст. в «Переселеннях» М. Црнянського та в історичних джерелах» (Науковий семінар МСЦ — 23), «Співвідношення конкуренції і варіації у лексико-семантичній групі “особливості характеру людини”» (Науковий семінар МСЦ — 29), «Тематичний словник сербської мови О. Бодянського» (Київський університет, 2008), «Діяльність О. Бодянського та розвиток сербістики у XIX ст.» (Київський університет, 2009), «Мова і державність народів колишньої Югославії — історія, сучасність, перспективи» (Мат. наук. конф. «Мова і культура», Київ, 2000 (у співавт.)). Працюючи асистентом кафедри слов'янської філології, читає курси «Фонетика сербської мови», «Морфологія», «Синтаксис», «Методика викладання сербської мови», «Історія сербської літературної мови», спецкурс «Лексикографія», керує науковою роботою студентів в галузі лексикології.

З 1996 р. на постійній основі на кафедрі працює Рудяков Павло Миколайович — літературознавець, філолог-славіст, політолог, фахівець з проблем європейської інтеграції. Доктор філологічних наук (1995), професор (2001), спеціаліст із югославського історичного роману. Після закінчення університету (1980) навчався в аспірантурі при Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України та захистив кандидатську дисертацію (1984). Працював на різних посадах в Інституті літератури, Інституті світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Національному інституті стратегічних досліджень. Заступник Голови Федерації товариств дружби із зарубіжними країнами, один із засновників і керівників, а з 2001 р. — голова Товариства «Україна–Сербія» (створене 1992 р.), діяльність якого скерована на всебічну популяризацію сербської культури, мистецтва і літератури в Україні.

Павло Миколайович — автор понад 200 наукових, науково-популярних, експертно-аналітичних документів і матеріалів в українських і зарубіжних (СР Югославія, Сербія, Чорногорія, Росія, Австрія, Польща, Великобританія) виданнях. Опублікував монографії «Українсько-хорватські літературні взаємини у XIX–XX ст.» (Київ, 1987), «Історія як роман: Андрич, Селімович, Крлежа, Црнянський» (Київ, 1993; 2-е видання — Сімферополь, 1994), «В службу и вечное подданство...» (Київ, 2001), навчальний посібник «Між вічністю і часом: життя і творчість Іво Андрича» (Київ, 2000), брошури «“Балканська криза” (1991–2001): характер, особливості, наслідки» (Київ, 2001), «Європейський Союз після розширення: проблеми, перспективи, “український контекст”» (Київ, 2005), «Ідея краси-гармонії й образ жінки у творах Іво Андрича» (Київ, 2006). Є співавтором навчального посібника «Історія

західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.)» (Київ, 2001), колективної праці «Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки — 2004» (Київ, 2004). Книги П. М. Рудякова перекладено й опубліковано сербською мовою — монографія «Историја као роман» в доповненому варіанті вийшла друком у Белграді 2000 р., а «Сеоба Срба у Русију у XVIII веку» — 1995. Учасник і доповідач багатьох Міжнародних з'їздів славістів — (Київ, 1983, Софія, 1988, Братислава, 1993, 1998, Охрид, 2008), інших наукових заходів — симпозіумів, конференцій, семінарів, круглих столів — у тому числі Міжнародного круглого столу «Європа на перехресті. Нові стіни, або об'єднана Європа», який відбувся у Белграді під час агресії НАТО проти Югославії у квітні 1999 р.

На посаді професора кафедри слов'янської філології читає курси історії сербської літератури різних періодів, країнознавства, спеціальні літературознавчі курси для студентів і магістрантів. Павло Миколайович керує написанням кандидатських робіт аспірантами кафедри — за останні 4 роки захищено 3 кандидатські дисертації з сербської літератури: Пастух С. — про югославський військовий роман 70–80-х років ХХ ст. (2007), Білик Н. — про рецепцію творчості Іво Андрича в Україні (2005), Ткаченко О. — про жіночі образи у творчості Іво Андрича (2008) та готується ще одна.

З 2003 р. на посадах асистентів кафедри слов'янської філології почали працювати молодші спеціалісти-сербісти, літературознавці Білик Н. А. та Ткаченко О. М.

Наталія Леонідівна Білик закінчила відділення сербохорватистики у 1995 році. Тривалий час працювала у сербських бізнес-структурах в Україні, навчалася в аспірантурі при кафедрі слов'янської філології Київського університету. Кандидатську дисертацію «Іво Андрич і Україна: контакти, рецепція, типологія» захистила 2005 р., за її матеріалами підготувала і опублікувала навчальний посібник «Українсько-сербські літературні взаємини ХХ ст.: контакти, рецепція, типологія» (2008). Бере активну участь у науковому житті — виступала на багатьох наукових конференціях, в тому числі в Сербії (доповідь «Међуратне приповетке И. Андрића у Украјини», МСЦ — 2008). У співавторстві уклала «Сербсько-український словник лінгвістичної термінології» (2009) та «Українсько-сербський словник лінгвістичної термінології» (2007). На посаді доцента кафедри слов'янської філології читає курси «Сучасна сербська мова», «Стилістика сербської мови», «Синтаксис сербської мови», спеціальні літературознавчі та мовознавчі курси. З 2006 р. — директор Центру славистики Інституту філології КНУ, створеного за ініціативи

співробітників кафедри слов'янської філології, який надає студентам можливість користуватися бібліотекою, працювати з комп'ютерними програмами та в мережі Інтернет, забезпечує технічним обладнанням для перегляду телепрограм і відеоматеріалів із слов'янських країн, прослуховування аудіозаписів. Одночасно з виконанням педагогічного навантаження є відповідальним секретарем збірника «Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур», який видається за матеріалами Міжнародних славістичних читань пам'яті академіка Леоніда Булаховського (проходять на кафедрі слов'янської філології Інституту філології КНУ). Наталія Леонідівна перекладає з сербської — у збірнику «Українська» (випуск 3, 2008) опубліковані її переклади літературно-критичних статей та двох оповідань Мілети Продановича, а в журналі «Всесвіт» (2009, № 5–6) його роман «Сад у Венеції».

Деркач (Ткаченко) Олена Михайлівна завершила навчання на слов'янському відділенні Інституту філології КНУ 2003 р., здобувши кваліфікацію «Магістр філології, слов'янської (сербської) мови і літератури, української мови і літератури». Того ж року почала працювати на кафедрі на посаді асистента та паралельно навчалася в аспірантурі. Стажувалася в Інституті літератури Сербської Академії наук і мистецтв. Кандидатську дисертацію «Жіноча персонифікація І. Андрича: концептуальні засади і семантичні конфігурації» захистила 2008 р. Стала співавтором при укладанні «Українсько-сербського словника лінгвістичної термінології» (2007) та «Сербсько-українського словника лінгвістичної термінології» (2009). Перекладає сербську художню літературу — у збірці «Новітня сербська п'еса» опублікувала переклад драми Біляни Срблянович «Америка. Друга частина» та оповідання «На міліні» (Збірка українських перекладів оповідань Г. Петровича). Бере участь у конференціях та наукових виданнях: остання наукова публікація — «Жінка “нового часу” як елемент типологічної класифікації суб'єктів жіночої персонифікації у творах І. Андрича» (на матеріалі роману «Міст на Дрині»). На слов'янському відділенні читає спеціальні курси з перекладознавства, літературознавства, розробила програми та читає студентам і магістрантам відділення сербської мови та літератури нові спецкурси: «Етика мовленнєвої поведінки», «Лінгвокраїнознавство», «Мовленнєва діяльність та вибір комунікативних стратегій».

Вагома роль у розвитку сербістики на слов'янському відділенні Інституту філології КНУ в останні роки належить Деяну

Айдачичу — доктору наук, активному науковцю, спеціалісту з історії літератури та слов'янського фольклору, котрий в якості лектора сербської мови, перший після розпаду Югославії приїхав до Києва на підставі дії Угоди про співпрацю між Белградським та Київським університетами і з 2003 р. є доцентом кафедри слов'янської філології. Д. Айдачич тривалий час працював у бібліотеці Белградського університету, з 2002 до 2003 — на посаді директора. Заснував і є головним редактором щорічника «Коди слов'янських культур», українсько-сербського збірника «Українська», координатором Інтернет-сайту «Проект Растко». Неодноразовий учасник Міжнародних з'їздів славистів, численних наукових конференцій. У його науковому доробку понад 220 публікацій, з них — 128 наукових статей на різні теми: дослідження лексичної стилізації сербських народних пісень в українських перекладах, спеціалізації святих у фольклорі православних слов'ян, кольорів у народній поезії, клятви у контексті жанрів усної творчості, демонів у слов'янських літературах, антиутопій у слов'янських літературах, з останніх — літературно-критичні статті про слов'янську наукову фантастику, особливості творчої манери Д. Михайловича та М. Продановича й ін. Автор книг «Изабрана дела», (Београд, 1988, (у співавт.), «Новак Килибарда. Научник и књижевник» (Бар, 2000), «Матеріали до вивчення фольклору балканських слов'ян» (Белград, 2004), автор передмови та один з укладачів покажчика «Сербські фольклор і література в українських перекладах та дослідженнях — 1837–2004» (Київ, 2005), «Короткий українсько-сербський словник сполучуваності слів» (Київ, 2005, (у співавт.), «Славистичка истраживања, Београд, 2007», «Футурославија. Студије о словенској фантастици, Београд, 2008». Як викладач кафедри, веде заняття із сербської мови як основної та другої мови для студентів і магістрантів слов'янського відділення і відділення літературної творчості Інституту філології, читає численні спецкурси, серед яких: фразеологія сербської мови, історія сербської літератури, література слов'янської еміграції, слов'янська етнолінгвістика, керує науковою роботою студентів. У позааудиторний час активно розвиває українсько-сербські наукові, культурні та літературні зв'язки — організовує наукові конференції (Конференція молодих українських сербістів, Київський університет, 2006 р.), круглі столи («Сербський письменник Драгослав Михайлович» Київський університет, 2008 р.; «Сербістика в Київському університеті», Київський університет, 2009 р.) та є редактором збірників доповідей цих конференцій, залучає студентів і молодих

науковців до перекладацької діяльності (видано збірник перекладів «Новітня сербська п'єса») та участі в культурних подіях (робота перекладачами на кінофестивалі «Молодість», над постановкою театральних вистав: «Професіонал» Д. Ковачевича у театрі «Сузір'я» 2008 р., «Хозарський словник, або Реквієм за театром» А. Александрович за текстом Милорада Павича у Національному центрі театрального мистецтва імені Леся Курбаса, 2007 р.; участь у літературних зустрічах та презентаціях творів сербських письменників).

Першими студентами окремої спеціальності «сербська мова і література» 1994 р. стали: Алістратова Валентина Юріївна, Артёмов Володимир Юрійович, Бетлій Олена В'ячеславівна, Журба Владислав Станіславович, Мелешко Марія Владиславівна, Олексієнко Олександр Олексійович, Пастух Світлана Михайлівна. Це перша група відділення, студенти якої після 4 курсу успішно захистили бакалаврські роботи і здобули кваліфікацію «бакалавр сербської мови та літератури, української мови та літератури». Надалі студенти розділилися на дві групи — Алістратова В. Ю., Журба В. С., Мелешко М. В., Пастух С. М. продовжили навчання в магістратурі й через рік після успішного захисту магістерських робіт здобули кваліфікацію «магістра сербської мови та літератури»; Артёмов В. Ю., Бетлій О. В., Олексієнко О. О. після закінчення 5 курсу отримали кваліфікацію «спеціаліст із сербської мови та літератури, української мови та літератури».

З цієї групи Пастух С. М. закінчила аспірантуру при кафедрі слов'янської філології і захистила кандидатську дисертацію «Югославський воєнний роман 70–80-х років ХХ ст.: засоби моделювання та парадигма історичної пам'яті» (2007); Бетлій О. В. — кандидат історичних наук, працює в університеті «Києво-Могилянська академія»; Артёмов В. Ю. став кандидатом юридичних наук, працює викладачем; Алістратова В. Ю. тривалий час працювала у посольстві Хорватії в Україні, Мелешко М. В. — у Міністерстві закордонних справ України; Олексієнко О. О. деякий час був учителем у гімназії м. Ірпеня, Журба В. С. — викладав мову та перекладав сербську художню прозу і поезію (Слов'янське віче — ХХІ століття, 1997, № 3; 1998, № 4).

1998 р. першокурсниками стали: Білоног Юлія Іванівна, Ткаченко Олена Михайлівна, Середюк Оксана Петрівна, Шевченко Анастасія Олегівна, Воложинова Анна Олександрівна. Магістратуру закінчили Білоног Ю. І. та Ткаченко О. М., спеціаліст —

Середюк О. П. Ткаченко О. М. навчалася в аспірантурі, захистила кандидатську дисертацію (2008), працює асистентом кафедри слов'янської філології. Білоног Ю.І. теж в аспірантурі, завершує кандидатську дисертацію, останні кілька років працює лектором української мови на кафедрі україністики Белградського університету, бере найактивнішу участь в організації і проведенні культурно-мистецьких заходів з метою популяризації української культури і України в Сербії, у співавторстві готує підручник української мови для сербських студентів. Автор літературознавчих розвідок про творчість М. Павича, рецензій, співавтор «Короткого українсько-сербського словника сполучуваності слів» (Київ, 2005, у співавт.).

1999 р. знову набрана група студентів на спеціальність «сербська мова і література»: Авдієнко Зоя, Санжаревський Ярослав, Мчедлешвілі Вікторія, Міщенко Галина, Іщенко Марина, Ковтун Олеся, Маленко Олена, Колінько Ніна. Випускники магістратури — Авдієнко З., Міщенко Г., Маленко О., Іщенко М., Ковтун Л., спеціалісти — Шевченко А. О., Санжаревський Я., Мчедлешвілі В., Колінько Н. Авдієнко З. переклала кілька творів сербської художньої літератури (переклади представлені в електронному ресурсі), навчалася в аспірантурі при кафедрі слов'янської філології, згодом здобула другу вищу освіту (економічну), нині працює за другим фахом. Маленко О. та Міщенко Г. так само здобула другу вищу освіту, Ковтун О. — аспірант Інституту мистецтвознавства та етнографії, Санжаревський Я. працює в сербській бізнес-структурі в Україні, отримує другу вищу економічну освіту.

Набір 2002 р.: Антонова Ольга Костянтинівна, Діденко Анастасія Олександрівна, Коваль Марина Олександрівна, Кривонос Олеся Анатоліївна, Лавриненко Діана Олександрівна, Миколайко Оксана Всеволодівна, Поліщук Євгенія Валеріївна, Польова Марія Юріївна, Тимчишин Сергій Ярославович, Федосеева Тетяна Юріївна. Магістратуру закінчили Антонова О. К., Діденко А. О., Кривонос О. А., Коваль М. О., Миколайко О. В., Лавриненко Д. О., Польова М., спеціалісти — Поліщук Є. В., Тимчишин С. Я., Федосеева Т. Ю. З цієї групи, за нашими відомостями, зараз за фахом на постійній основі працює Миколайко О. — перекладачем у представництві сербської фірми в Україні. Антонова О. К. — аспірант кафедри слов'янської філології, готує дисертацію із сербської мови.

Набір 2004 р.: Васильківський Богдан, Щеголь Людмила, Прядко Ксенія, Калачова Галина, Осадца Катерина, Кашперська

Наталія, Глушаєва Катерина, Шукіна Євгенія, Лук'яненко Катерина, Кравець Ксенія. Магістри — Щеголь Л., Прядко К., Калачова Г., Осадца К., Глушаєва К; спеціалісти — Васильківський Б., Кашперська Н.; бакалавр — Шукіна Є. Після закінчення університету до аспірантури при кафедрі вступили Щеголь Л. та Осадца К.

Першокурсники 2006/07 навчального року (зараз навчаються на 4-му курсі): Лобацєєва Марічка, Куцовева Марія, Маркевич Людмила, Іванова Лілія, Беленко Віра, Поліщук Тетяна, Верещак Людмила, Мохнакова Катерина, Маркович Ірина, Макей Наталія.

Набір 2008 р. — нинішні другокурсники: Нагорна Крістіна, Сигіль Соломія, Поліщук Іванна, Собковська Марта, Проценко Ганна, Єременко Тетяна, Ізмайлова Маргарита.

Отже, у розвитку сербістики в Київському університеті імені Тараса Шевченка можна виділити три етапи. Перший — від заснування кафедри історії та літератур слов'янських нарід до 1918–1919 рр., коли основна увага у викладанні приділялася історії, культурі і літературі слов'янських народів, а мова, зокрема сербська, вивчена викладачами під час закордонних відряджень у слов'янські землі, була засобом дослідження пам'яток культури та творів літератури з поступовим набуттям статусу самостійної навчальної дисципліни. Другий етап має чіткі хронологічні рамки — з 1973 до 1993 р., — протягом цього часу сербська мова і література є складовою сербохорватської літературної мови як лінгвістичної одиниці та літератури народів Югославії відповідно. Мова при цьому — об'єкт вивчення і наукового аналізу. Третій етап — окремого вивчення сербської мови і літератури — розпочався у 1994 р. і триває зараз.

Автор висловлює особливу подяку доценту Деяну Айдачичу за ініціативу і допомогу у підготовці матеріалу, завідуючій кафедрою слов'янської філології, доценту Паламарчук О. Л., доценту Коваль-Костинській О. В., професору Рудякову П. М., канд. філ. наук, провідному науковому співробітнику Микитенко О. О., доценту Ярмак В. І., доценту Чмир О. Р., доценту Дзюбі-Погребняк О. І., доценту Білик Н. Л., асистенту Деркач О. М. та співробітникам Архіву Київського університету імені Тараса Шевченка за щире допомогу і всебічне сприяння у підготовці статті. Оскільки наше дослідження є першою спробою збору і подання інформації про викладачів і випускників відділення сербістики (сербохорватистики) кафедри слов'янської філології

Інституту філології Київського університету імені Тараса Шевченка, приносимо вибачення за можливі неточності у тексті та із вдячністю приймемо виправлення і додаткову інформацію по темі від небайдужих колег.

Література:

1. Энциклопедический словарь Брокгауза и Эфрона.
2. Обозрение преподавания на историко-филологическом факультете императорского Университета св. Владимира в весеннем полугодии 1909 г. — Киев, 1909. — Типография Университета.
3. Паламарчук О. Л., Чмир О. Р. Слов'янська філологія в Київському університеті: Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Зб. наук. праць, спец. випуск. — Київ, 2009. — С. 63–70.
4. Сербські фольклор і література в українських перекладах і дослідженнях. 1837–2004: Матеріали до бібліографії / НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Редкол.: О. Онищенко (голова) та ін.; Уклад.: Д. Айдачич, Н. Дацькова, Т. Добко, Н. Моїсеєнко та ін. — Київ, 2005.
5. Био-библиографски речник МСЦ: Научни састанак слависта у Вукове дане 1–30. — Београд, 2005.